

Rada Lečič: *Slovenski predlogi in frazemi*

Priročnik za poučevanje in učenje slovenščine kot drugega in tujega jezika *Slovenski predlogi in frazemi* Rade Lečič nosi letnico 2021 in je izšel pri založbi Gaya. Gre za prilagojeno različico dvojezične izdaje (*Slovenski predlogi in frazemi – Preposizioni e frasi idiomatiche slovene*) iz leta 2019, ki je izšla pri isti založbi. Avtorica je dolgoletna lektorica slovenščine na tujih, zlasti italijanskih univerzah (zadnjih 20 let deluje v Trstu) in je v omenjenem priročniku lahko izhajala iz svojih bogatih praktičnih izkušenj, kar je vsekakor velika prednost.

Tudi sicer gre za avtorico z impresivnim opusom; do zdaj je namreč izdala: (a) serijo učbenikov *Slovenščina od A do Ž*, ki je namenjena začetni ravni usvajanja jezika (1. del; 2017) in nadaljevalni (2. del; 2018) in je izšla v več različicah s prevodi v italijanščino (2013, 2015), nemščino (2016), angleščino (2020) in srbsčino (2017);¹ (b) večkrat ponatisnjene *Osnove slovenskega jezika: slovnični priročnik* z izdajami v slovenščini (2009), italijanščini (2009) in angleščini (2012); (c) *Slovenski glagol: oblikoslovni priročnik in slovar slovenskih glagolov* z izdajami v slovenščini (2004), angleščini (2005), italijanščini (2006), nemščini (2006), španščini (2009) in poljščini (2011); ter (č) izredno uporabne

didaktične kartice s slovničnimi vajami *Igraje do znanja slovenščine* z navodili v slovenščini, angleščini, nemščini in italijanščini (2006).²

Kratek uvod v priročniku *Slovenski predlogi in frazemi* je namenjen opredelitvi predlogov, njihovi klasifikaciji na prave in neprave, pri čemer je opredeljeno, da slednji »lahko tvorijo predložne zveze ali pa se uporabljajo kot prislovi, npr. *blizu, čez, mimo, nasproti, okoli/okrog, onkraj/onstran, poleg, prek(o), skozi, sredi, vstric, vzdolž, znotraj, zraven, zunaj*.« Poleg tega so navedene nekatere splošne karakteristike (npr. da se predlogi navadno vežejo z enim ali dvema sklonoma; izjema je predlog *za*, ki se lahko veže tako z rodilnikom, tožilnikom kot orodnikom) in pojasnjena so načela prikaza gradiva v nadaljevanju.

Predlogi in predložne zveze v priročniku so navedeni po abecednem redu. Najprej najdemo podatek o sklonski vezljivosti, znotraj tega pa so navedeni pomenski indikatorji, ki so lahko tudi stopenjsko razdelani, npr. prostor – majhna razdalja (*blizu doma*), prostor – položaj, ki je omejen z dvema ali več točkami (*med Ljubljano in Mariborom*), prostor – gibanje v bližini koga/česa (*plavati mimo mene*); oziroma čas

¹ Povsod so navedene le letnice prvih izdaj.

² Dela pod točkama (a) in (b) je Lečič izdala pri založbi Gaya, pod (c) in (č) pa pri Založbi ZRC.

(*blizu polnoči*), omejevanje, izguba, odsotnost (*brez pogodbe*), presežena mera (*visok čez dva metra*), način (*živi iz dneva v dan*), vzrok (*iz usmiljenja*), izbor (*izmed prijavljenih kandidatov*), razdeljevanje (*raztresti zrna med ptice*), uvrstitev (*delfini spadajo med sesalce*), nadomestilo (*plačati za prijatelja*) ipd. Temu sledijo primeri s predlogi v funkciji prostih glagolskih morfemov, pri katerih pride do sprememb pomena glagolov: *biti brez dela*, *pritoževati se čez hrano*, *norčevati se iz njega*, *izvoliti za predsednika*, *skrbeti za zdravje* ipd. Vsi zgledi so stavčni in so premišljeno izbrani, tj. dovolj so poenostavljeni, da so lahko razumljivi tudi tistim, ki dosegajo nižje ravni znanja slovenskega jezika, kar je za tak tip priročnika ključnega pomena.

Tej rubriki sledijo »pogosto rabljeni« frazemi, ki jih je v priročniku več kot 400, med katere je uvrščenih tudi 30 posebej označenih pregovorov. Frazemi so navedeni v stavčni rabi, sledi pa stavčno izražena razlaga, npr. *Ta človek je brez hrbtenice.* – *Iz koristoljubja spreminja svoje prepričanje;* *Govorita drug mimo drugega.* – *Ko govorita, se ne poslušata.* Zelo ilustrativno in poučno gradivo odlično dopolni 50 ilustracij Tamare Korošec, ki ponazarjajo dobesedne pomene izbranih frazemov, kar v priročnik vnese dobrodošlo humorno komponento.

Priročnik *Slovenski predlogi in frazemi* je nedvomno izredno uporaben (zlasti) za govorke_ce slovenščine kot tujega jezika, prav gotovo pa tudi za druge šolajoče se. Vsekakor si želimo tudi spletne izdaje tega priročnika, ki bi še povečala njegovo uporabnost. Naravnost na ciljno publiko je verjetno

pripeljala do tega, da v avtoričinem uvodu ne najdemo utemeljitve konceptualne zasnove priročnika, meril za izbor ilustrativnega gradiva ter eksplicitnejšo navedbo virov, ki so (morebitna) osnova za pomensko delitev kot tudi za razlago frazemov, kar pa bi bili sicer zelo informativni podatki. Mestoma je nekoliko problematično razmejevanje med frazemi in prostimi besednimi zvezami: pragmatičnih frazemov tipa *za božjo voljo* in *kaj, za vraga* ... ne najdemo v razdelku s frazemi, ampak v razdelku s podatki o sklonski vezljivosti, sicer pa je gradivo korektno razčlenjeno in navedeno.

Lečič tudi s svojim zadnjim priročnikom nedvomno zapolnjuje vrzel na področju gradiv za učenje oziroma zlasti poučevanje slovenščine kot drugega in tujega jezika. Pri slednjem se v slovenskem prostoru posveča predvsem učbeniškem gradivu (s pripadajočimi delovnimi zvezki in priročniki za učiteljice_e), umanjajo pa priročniki, pri katerih bi se avtorski kolektivi osredotočali na posamezne (slovnične) prvine. Slednje je redna praksa v jezikoslovnih okoljih, v katerih je prisotna pluralnost tovrstnih izdaj in je raziskovanje jezika kot drugega in tujega vitalnejše, naprednejše.

Boris Kern
ZRC SAZU

*Inštitut za slovenski jezik
Frana Ramovša in
Univerza v Novi Gorici
Fakulteta za humanistiko*